

DEN RUHAAREDE JAGTHUND

Af Hans Israelsen.

Danmarks højest præmierede Ruhaar: Splid (85867).

Historie.

Den første Fremkomst af ruhaaret Jagthund kan ikke med Bestemthed paavises, den ligger skjult i en temmelig fjern Fortid.

Europas ældste Urfolk havde ingen Hus-hunde, først i den yngre Stenalder ser man Spor af Hunden, i Begyndelsen kun en enkelt men meget udbredt Race, en Hund af middel af Størrelse og af Udseende omtrent som Spidshunden; ved Avl, Opdræt og for-

skellig Anvendelse har denne Hund spaltet sig i flere Racer.

Senere kom Broncehunden, som menes at stamme fra den indiske Ulv; den ældste Tæmning af disse Vildhunde er vistnok foregaaet i det gamle Iran, og Udbredelsen til Europa er sket med arabiske Folkeslag paa deres Vandring mod Vest. Broncehunden var den direkte Forløber for Hyrdehunden og Pudelen.

Mynden og den staaende Jagthund stammer formentlig fra den abessiniske Ulv og er indført fra Ægypten til Landene i Syd-europa.

Den historiske Periode viser en fremadskridende Racedannelse, hvorved baade asiatisk og afrikansk Import har været medvirkende.

For Tidsrummet indtil Middelalderen haves ikke Beretning om andre ruhaarede Hunde end den pudellignende, stridhaarede Hyrdehund, som allerede i det fjerde Aarhundrede omtales i germansk Lovgivning under Navn af *Canis pastoralis*.

Den stridhaarede Hyrdehund var en kraftig, stærkt bygget, middelstor Hund med svære Lemmer, den havde tæt, stridt, ret langt Haarlag, der ikke var krøllet som Pudelens, Haarfarven var graa eller graagul. Denne Hund havde stor Udbredelse og blev oprindelig holdt for at vogte Kvæget og for at beskytte Hjemmet mod to- og firbenede Røvere, men den anvendtes tillige paa Grund af sin Skarphed ofte til Jagt, idet man brugte den til at ihjelbide Vildt som Vildsvin, Ulv og Bjørn, der satte sig til Modværge mod den jagende Hund. Foruden at være skarp var den tillige bekendt for at have god Næse, Lyst til Vand og Evne til Apportering.

Datidens Jægere havde netop Brug for en skarp Hund til Jagt paa modstandsdygtigt Vildt og tillige i udstrakte, sumpede Egne for en Hund, som vilde arbejde i Vand. Da Hyrdehunden i høj Grad havde de Egenskaber, fandt man det naturligt at krydse de oprindelige glathaarede Jagthunde med laadne, stridhaarede Hyrdehunde, og saaledes opstod de første ruhaarede Jagthunde, som gik ind i Kynologien under Navn af „Barbet“ eller „Berbet“ Hunde, og som er Stamform til Nutidens Ruhaar. Foruden at faa tilført Jagthunden de ønskede Egenskaber: Skarphed, Vandpassion og Apporteryldest opnaaede man tillige ved den Krydsning at faa mere haardføre Jagthunde, idet

en Del af Afkommet fik Ruhaar, en Beklædning der er særlig skikket til god Beskyttelse i ondt Vejr og i tæt, tornefuld Bevoksning.

Nogle Kynologer mener, at Ruhaar er ældre af Oprindelse end Korthaar, men de fleste hævder, at den korthaarede Jagthund er den ældste, og at Ruhaar er trukken af Korthaar ved Tilsætning af Hyrdehundeblood.

Det er sandsynligt, at den korthaarede Jagthund er den oprindelige Form, da den tidligere var langt den almindeligste; den var i sin første Oprindelse en stærk-knoglet, svær, mindre godt bygget Hund med kort men temmelig tæt og groft Haarlag, den havde tungt Hoved, bred Pande, trofaste, nøddebrune Øjne, bred Næse med vidtaabne Næsebor, brede, dybthængende Øren, bredt Bryst og kraftige Lemmer.

Hvornaar man er begyndt at krydse glathaaret Jagthund med Hyrdehund, kan ikke bestemt oplyses; den første autentiske Beretning om saadanne Krydsninger findes i et Værk af Jagtskribenten Petrus de Crescentiis, skrevet Aar 1270, hvori bl. a. skrives:

„Med Berbet Hunde kan man jage al Slags Vildt, baade i Mark og Skov, saa vel som og paa Vandet, hvor de svømme ud og jage efter Vildtet.“

I 1580 udkom et Værk af Sim. Strebel, som bl. a. bringer en Reproduktion af et Billede tilhørende en Hr. Geszner. Billedet viser en grov, stærkt bygget, stridhaaret Hund, som Strebel beskriver saaledes:

„Denne Hund er meget større og har meget længere Haar end den reglementerede Fuglehund, ganske lig de Hunde, som man i Frankrig kalder Barbet. Den har gode medfødte Evner og bliver, naar den faar nogen Vejledning, flink til at eftersøge og jage Vand-Fugle-Vildt.“

Oberforst- og Vildtmester Friherre v. Flemming skrev i 1719 et Værk om Jagt og Hunde, hvori ogsaa omtales Krydsningen

mellem Jagthund og stridhaaret Hyrdehund, idet der skrives:

„Hyrderne have Drivhunde, som er laadne i Haarlag; disse blive nu parrede med Jagthunde, og Afkommet faar lange Ører og laaddent Haar, saa at de bedre kunne svømme; desuden faa de Bart og buskede Øjenbryn, og Halen bliver studset, hvorfor Franskændene paa Grund af deres Bart kalder dem Barbet. Denne Slags Vandhunde, som fra Hyrdehundens graalige Farve og Jagthundens røde Haar oftest bliver brune, ogsaa ofte hvide med brune Pletter, ere hurtige og trofaste Hunde, de søge og jage gerne, holde ogsaa af Naturen af Vand — — —

— — — disse Hunde gøre god Tjeneste i Siv og Rør, Morads og Vand, hente alt Fuglevildt, som bliver skudt eller anskudt, som man ellers uden Baad vanskeligt faar fat i, men som vel bliver liggende og raadne.

De jage Ræve og Oddere og vilde Katte med besynderlig Flid, at man desto bedre kan komme til at skyde dem, drive ogsaa Fasaner og Snepper, Vandhøns og andet Fuglevildt paa Vingerne.“

Flere samtidige og senere franske, tyske og italienske Jagtforfattere beretter overensstemmende om Barbet Hundene og berømmer deres alsidige Dygtighed til Jagt.

Endnu saa sent som i 1817 skriver Dr. Walther i „Der Hund“ om den ruhaarede Jagthunde Varietet, der dengang fra gammel Overlevering tillige med de langhaarede Jagthunde kaldes „Vandhunde“:

„..... de bedste er Krydsninger af den korthaarede Jagthund og den store, pudelignende Hyrdehund.“

Dr. Walther støtter denne Paastand ikke blot paa egen Viden, men paaberaaber sig ogsaa ældre, kendte Forfattere som Pennant og Suckow.

Det er fastslaaet, at stridhaaret Hyrdehund og ligeledes den med denne nær beslægtede Hund, Pudlen, i ældre Tid ofte brugtes til Jagt og tillige blev anvendt til

Krydsning med Jagthunde; Afkommet af disse Krydsninger var meget uensartet i Behaaring, hvad nyere Tids Forsøg ogsaa har vist; der kom uldhaarede, krøllede, glat-haarede, langhaarede og nogle med rigtigt Ruhaar, men som foranstaaende Citater beviser, fortsatte man igennem mindst seks Aarhundreder med disse Krydsninger, uden at der egentlig var Tale om nogen Raceavl.

Dels brugte man stadigvæk Krydsningen glat-haaret Jagthund \times Hyrdehund, og dels forsøgte man at avle videre paa det fremkomne Krydsningsprodukt, men altid var det de jagtlige Egenskaber, der var de fremherskende ved Valg af Avlsmateriale; man avlede udelukkende paa Brugsegenskaber uden Hensyn til Bygning og Behaaring.

Først ind i det nittende Aarhundrede begyndte man at tænke paa at avle ensartede Hunde, og herefter udviklede de ruhaarede Jagthunde sig i to forskellige Retninger; nogle blev krydset med Støverblod og blev ved særligt Udvalg og ved ensidig Benyttelse som jagende Hunde til ruhaarede Støvere, medens andre ved ny Indkrydsning af staaende Hunde fik forøget Tilførsel af Brugshundeblod og blev Stamme til vor Tids ruhaarede Jagthunde.

Omkring 1850, da Raceavlens paabegyndtes, inddelte man de staaende Jagthunde i Racer efter Haarlaget: Korthaar, Langhaar og Ruhaar (som senere fik Navnet Stichelhaar), og fra det Tidspunkt renavlede man Hundene efter Haarlag for at fremme Ensartethed; man begyndte at arbejde efter bestemte Principper, som skulde tjene til at forædle og forbedre Jagthundene, der paa den Tid endnu var langsomme, svært byggede og ikke særlig kønne. Der blev fastsat særlige Kendetegn for hver Race og dannet Foreninger til Fremme af Avlen, og noget senere begyndte man at afholde Udstillinger for at udpege de mest raceprægede Individier, som mentes egnet til Fremavl.

Foruden de ruhaarede Jagthunde, der var fremstaaet ved Krydsning mellem glat-haa-

rede Jagthunde og stridhaarede Hyrdehundede, havde man paa det Tidspunkt en anden ruhaaret Jagthund, Griffonen, som var indført fra Frankrig og Belgien. Griffonen er en meget gammel Race, hvis Afstamning ikke bestemt kan udredes; allerede i 1683 beskriver E. de Sélincourt i sin Bog om Hunderacerne denne Hund som en fortrinlig Fuglehund med fin Næse, men en Hund, som ikke gerne maa lækkes eller staa i Hundegaard, fordi den i særlig høj Grad kræver menneskelig Omgang. Den var i tidligere Tid specielt de store franske Godsers Hund, og den brugtes i sit Hjemland udelukkende som Fuglehund. Den franske Griffon var lang af Krop og med forholdsvis ringe Skulderhøjde, sjældent over 54 à 55 cm, men i Tyskland har man ved kritisk Avlsudvalg forbedret Bygningen og skabt større Højde, saaledes at den dér fremtræder med samme Bygning som de øvrige ruhaarede Jagthunde. I Frankrig skelner man mellem to Arter af Griffons: den ruhaarede med stridt Haarlag og den langhaarede med blødt, langt Haar; det var især den stridhaarede, der blev indført til Tyskland, og der blev i de sidste Aartier af forrige Aarhundrede eksperimenteret stærkt med Griffonen, navnlig i Vesttyskland, hvor Mænd som Korthals, Eugén Geyer og Baron Gings ofrede Formuer paa disse Hunde, drev stort Opdræt og deltog ivrigt i Udstillinger og Prøver. Senere øvede Griffonen en ikke uvæsentlig Indflydelse ved Opbygningen af vor Tids ruhaarede Jagthund, Drahthaar.

Griffonen fandt ogsaa Vej til Danmark, idet Kaptajn Dinesen (Boganis) i 1883 indførte en Stamme fra Frankrig. Afkom af disse Hunde tiltrak sig stor Opmærksomhed paa Udstillingen i København 1886. Om dem skriver Viggo Møller i sin Bog om Hunden og Hunderacerne:

„De vare ikke alene i Bygning men ogsaa i Farven, som var hvid med gule Pletter, af et tiltalende Udseende.“

Samtidig bringer Viggo Møller en meget rosende Omtale af Hundenes Brugsegenskaber, skrevet af Kaptajn Dinesen, som bl. a. anfører:

„Griffonen søger i Galop; paa fri Mark er Søget langtgaende, men i tæt Skov søger den uafsladelig tilbage til Jægeren og rapporterer, naar den har fundet Vildt.“

Efter Kaptajn Dinesens Død blev Opdrættet ikke drevet videre, og faa Aar efter forsvandt de sidste Spor af disse Griffons hjemme.

Efter den fransk-tyske Krig i 1870—1871 kom der en Periode, hvor tyske Jægere agiterede stærkt for Fremskaffelsen af en Jagthund, som bedre passede til tyske Jagtforhold end de Hunde, man havde.

For at give Jagthunden mere Fart, bedre Næse og smukkere Bygning havde man i et Par Aartier krydset de gamle tyske Jagthunderacer stærkt med engelsk Blod, især med Pointere, men Hundene havde derved mistet en stor Del af den tyske Jagthunds oprindelige gode alsidige Jagtegenskaber, og der kom da i Halvfjerdserne et Tilbage-slag, hvor man kaldte „Vagt i Gevær“ for den tyske Brugshund og manede til Bremsning af Anglomanien.

Korthaarfolkene søgte atter det gamle Blod frem, hvor det var at finde og forsøgte ved Brug af dette Blod til Avl at fremelske de oprindelige alsidige Evner og tildels at udslutte Sporene af Pointerblodets Indkrydsning.

Men Ruhaar Ynderne kunde ikke enes om Vejen til Maalet. Nogle hævdede, at man skulde fortsætte Arbejdet med at forbedre de to Ruhaar Varieteter, som man havde: Stichelhaar og Griffons, medens andre mente, at den Vej var for lang, og at Maalet kunde naas ved at fremelske en helt ny Brugshund, som skulde være i Besiddelse af alle de alsidige Egenskaber, som kunde forlanges af en Jagthund, og som desuden skulde være udholdende og haardfør. Af Hensyn til sidstnævnte Egenskab mente

man det nødvendigt, at Hunden skulde være ruhaaret. Nu havde man jo allerede to ruhaarede Jagthunde Racer, Stichelhaar og Griffon, men det var den almindelige Mening blandt praktiske Jægere, at Ynderne af disse Racer lagde alt for stor Vægt paa Eksteriøret paa Bekostning af Brugshundeegenskaberne. Der blev drevet „Renavl“ for at fremelske smukke og typiske Hunde, der blev væsentligst avlet paa de bedste Udstillingshunde, og det paastodes med Rette, at hverken Stichelhaar- eller Griffonmændene var kommet ret langt paa Vejen mod gode alsidige Brugshunde.

Jagtforholdene var som Følge af ny Jagtlove stærkt ændrede, og den i Forhold til tidligere Tider nu ret store Jægerskare gjorde Kravet om en mere tidssvarende Jagthund almindeligt. Jagtforholdene i Tyskland er meget forskellige fra engelske Forhold. Den tyske Jæger forlanger af sin Hund, at den — med Undtagelse af Arbejde i Grav — skal kunne præstere alt det, man har Brug for af en Hund paa Jagten, altsaa foruden at finde Vildtet og tage Stand for det tillige skal kunne apportere det faldne og det anskudte Vildt, baade Fjervildt og Haarvildt, den skal kunne jage en Tykning igennem paa Kommando, gaa paa Svejsfod, bide paa Rovvildt og arbejde i Vand. Saadanne Krav stiller Englænderen ikke til sin Jagthund. Af sine Pointere og Settere forlanger den engelske Jæger kun stort og hurtigt Marksøg, god Næse og fast Stand for Fuglevildt, Ligegyldighed for Hare; han holder sine staaende Hunde fjernt fra alle de Ydelser, som kan modvirke Hundens ensidige Fuglehunde-Anlæg. Derfor lader Englænderen f. Eks. ikke sin Hund apportere, allermindst gaa paa Fod af vingeskudt Høne el. lign., det er Opgaver for hans anden Specialhund, Retrieveren.

En saadan Arbejdsdeling ønskede den tyske Jæger ikke at gennemføre, og det gik derfor efter nogen Vaklen og mange Forsøg op for ham, at hverken de engelske Ful-

blodshunde eller de gamle tyske Jagthunde opfyldte de Krav, som tyske Jægere i Attenhundreoghalvfjerdserne maatte stille til en Jagthund.

Saa var det, man besluttede at danne en ny Jagthund, og det skulde være en Hund, som i et og alt kunde tilfredsstille de Krav, der stilledes. Man vilde i Fremtidens Jagthund fæstne Pointerens gode Egenskaber og hensigtsmæssige Bygning, dens Hurtighed, gode Næse og faste Stand, men de hos Pointeren manglende Egenskaber: Lyst til Vandarbejde, Evne til at følge Spor, Apporterlyst, Lærvillighed og Haardførhed maatte man hente andetsteds fra, og det blev ret naturligt at forsøge at hente de Egenskaber hos Pudlen.

Pudlen blev paa den Tid ret ofte anvendt til Jagt, og nogle Pudelhunde viste sig at gøre god Fyldest. Man haabede derfor ved Hjælp af Pudlen at kunne tilføre den kommende Jagthund bl. a. Pudlens Apporterlyst, dens Lyst til Vandarbejde og først og fremmest dens Lærvillighed, Troskab og Klogskab, som var stærkt ønsket af Hensyn til Dressuren. Og endelig haabede man ved Udvalg af Afkommet Pudel \times Pointer at kunne fremavle det ønskede stride og tætte Ruhaar, den bedste Beskyttelse mod Vejr, Vind og Terrænvanskeligheder.

To betydelige Jægerskikkelser, udrustet med rige Evner, satte sig i Spidsen for Brugshundebevægelsen og lagde al deres Energi og Arbejdskraft i Vægtsskaalen for at fremelske en alsidig Jagtbrugshund; deres energiske Arbejde lykkedes i saa høj Grad, at Efterslægten har givet dem Navnet: den tyske Brugshundebevægelses Fædre. De to Mænd var Friherre Sigismund til Zedlitz og Neukirch (Pseudonym Hegewald) og Forfatteren, Jægeren, Agitatoren Karl Reh-fus (Oberländer).

Den samlede tyske Jægerstand — og iøvrigt ogsaa mange andre Landes Jægere — skylder de to Mænd den største Tak for deres Arbejde som tapre Forkæmpere for og

Skabere af den Jagtbrugshund, som foruden at være den førende Jagthund i Tyskland, endvidere har bredt sig over alle Nabolandene.

Pudel-Pointerens og den senere ruhaarede Jagthunds (Drahthaars) Historie kan ikke skrives uden at berøre de to Mænds Arbejde.

Hegewald fødtes den 24. Maj 1838 paa Slottet Zedlitz, han var straks fra Ungdom-

Hegewald.

men ivrig Jæger og Jagthundeven, og han var stærkt national begejstret. Sit første Skrift om Hønsehunden skrev han allerede i 1857, medens han gjorde Tjeneste som Fændrik i Hæren. Fra 1858 indtil Krigens Udbrud i 1870 opholdt han sig i Amerika, hvor han levede et eventyrligt og spændende Naturjægerliv.

Selvfølgelig vendte han hjem for at deltage i Krigens. Efter Krigens Ophør begyndte, som tidligere nævnt, den Stemning at gøre sig gældende: „Vi mangler en alsidig, staaende Jagthund, afpasset efter vore Forhold“. Denne Mangel blev efterhaanden almindelig anerkendt, og her vinkede en Opgave, som maatte henrykke en Fanatiker

som den tysksindede Friherre til Zedlitz; saa lagde han da ud som Jagtskribent og Agitator, ivrig, idérig og utrættelig, vistnok allerede dengang med Tanken om at vie sit Liv for Jagthundesagen; saaledes kom han ind i Forkæmpernes første Række og blev Hegewald, „vor Hegewald“, som Brugshundemændene begejstret kalder ham.

Han blev Stifter og mangeaarig Redaktør af „Jagten i Ord og Billeder“, der udkom som Følgeblad til „Tysk Jagttidende“, igennem hvilket Blad han udøvede en mægtig Indflydelse i Jagthundesagen, han var skarp i sin Pen, energisk i sin Agitation og frygtet af sine Modstandere, som dog ikke kunde undlade at anerkende hans Dygtighed og hans Kendskab og Kærlighed til Vildt, Jagt og Hunde.

I sine almindelige Betragtninger om Brugshundearbejdet (udkom i 1881) stiller Hegewald af Hensyn til Vildtet og for at fremme jægermæssig Jagt *den ubetinget tilforladelige Verlorenrapportering som Jagtbrugshundens egentlige Hoveddyd*. Han fremhæver den absolutte Nødvendighed af at skaffe en Hund, hvis Arbejde i Mark, Skov og Vand virkelig kan tilfredsstille den humane Jæger. Det gjaldt om at bortavle de ensidige engelske Fuglehundemanerer og i Stedet for de svære, temperamentsløse, langsomme og slappe „gammel-tyske“ Hunde at opdrætte en finnæset, hurtig og udholdende Hund efter nye Grundsætninger, en Hund, der i Marken præsterede Vorstehunde-Arbejde, men paa den anden Side tilige kunde arbejde med Næsen i Jorden paa Spor og udføre Svejshunde Arbejde og endvidere have Passion for Vand og Lyst til at angribe Rovvildt.

For det Ideal kæmpede Hegewald sammen med sin dygtige Forbundsfulde Oberländer. Bestandig paa Virkelighedens Grund og kun troende paa, hvad der stod for ham i Kød og Blod, med et godt og sikkert Blik for smukt Ydre og stor Begejstring for ædelt Blod var Hegewald fuldt udrustet som Fø-

